

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm Vlt. Dilecto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

bent, c. relato, 9. & seqq. causa 10. q. 1. Sin tamen causa postulet, bis visitare potest, sicuti de Episcopo habetur in c. cum venerabili, 2. i. iun. Gl. ver. bis in anno, imò quoties ipsi videbitur, secundum Trident. sess. 6. c. 4. de reformat. Videri potest Azor tom. 2. lib. 3. c. 40.

CAPITVLVM VII.

Ad hæc.

AD officium Archidiaconi (secundum Ecclesie Romanæ consuetudinem) pertinet Leuitijs, & hypodiaconis imperare; curam parochiarum gerere; aded, vt & Archipresbyteri, qui & Decani appellantur, eius iurisdictioni subsint. Sed ardua, seu maiora negotia ad maiorem se, videl. Episcopum referre debet. Sed & Clericorum ordinandorum examinatio, atque institutio ad eundem Archidiaconum spectat; ita tamen, vt prius Episcopo præsententur, ab eoque approbentur.

Idemque dicendum de Decanis ruralibus, ab Archidiacono instituendos, amouendosque esse; sed non sine Episcopi consensu. Nam quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet: Decani autem illi rurales subsunt tum Archidiacono, tum etiam Episcopo: Ergo eorum institutio, & destitutio ad vtrumque pertinere debet.

Hoc est præcipuum huius tit. c. Sed quia eius materia satis explicata est, c. 1. 4. & 5. hic nihil adijcio. Legi potest c. 1. d. 24. & c. Legimus, 24. d. 93.

CAPITVLVM VIII.

Significasti.

PARAPHRASIS.

Archidiaconus sine consensu Episcopi literas dimissorias dare non potest. Sed neque Clerici freti talibus literis absque Episcopi licentia datis ordines accipere possunt; alioquin ab executione ordinum

prohiberi possunt. Ratio responsi est: quia per literas dimissorias derogatur iuri Episcopali, quod habet ad ordinandos Clericos sibi subiectos: Ergo præter eius consensum dimissoriæ dari non possunt. Quæ ipsa causa est, cur vacante Sede, Capitulum dimissorias concedere non possit. Quia iura Episcopalia successoris reseruare debet.

SUMMARIVM.

Dimissoria sine consensu Episcopi ab Archidiacono vel Vicario Generali data, pro non datis haberi debent.

NOTANDVM Vn. Si dimissoriæ sine consensu Episcopi ab Archidiacono, vel Vicario Generali datae sint, pro non datis haberi debent: ita vt pœnæ & inhabilitates incurrantur, de quibus dixi in c. 2. de temp. Ordinat. & in 6. Vtrum verò in absentia Episcopi Archidiaconus dimissorias dare possit, ex consuetudine cuiusque Ecclesie petendum est, vt Gl. hîc notat ver. literas. Vide quæ dicta sunt in c. 3. de tempore ordinat. in 6.

CAPITVLVM IX.

Vt nostrum.

Spectato communi iure, ad Archidiaconum pertinet, ad Ordines promouendos examinare, & Episcopo præsentare; Abbates, & Abbatissas instituere.

Intellige hæc cum dependentia ab Episcopo: Quia is curam Ecclesiarum sibi à sacris canonibus & Sede Apostolica commissam à se deponere nec debet, nec potest, vt dixi supra c. cum satis, 4. hoc tit.

CAPITVLVM VI.

Dilecto.

PARAPHRASIS.

Archidiaconus Senonensis querelam detulit ad Honorium III. contra Abbatem.

Cccc &

& Conuentum Monasterij S. Petri Senonensis, quod procuracionem annuam sibi ratione uisitationis debitam denegaret. Eam causam Papa quibusdam Abbatibus delegauit. Coram his comparens Archidiaconus petijt, ut, cum Monasterium intra fines Archidiaconatus sui situm sit, Abbas & Monachi suæ iurisdictioni, correctioni, & uisitationi subiacerent; salua suâ Regulâ, & obedientiâ, quam Abbati suo debent. Petijt quoque, ut qui in districtu Senonensi existunt, (præter ipsum Archiepiscopum & familiarem eius) in prima instantia coram ipso Archidiacono, non coram Officiali dicti Archiepiscopi conueniri debeant.

S V M M A R I V M.

1. Archidiaconus habet iurisdictionem ordinariam inferiorem, & Episcopali Consistorio subordinatam. Unde ab eo ad Episcopum appellari potest.
2. Archidiaconus in Monasteria iurisdictionem non habet; licet sita sint intra fines suos, nisi legitime præscripserit.

NOTANDVM I. Si libellus formetur contra Monasterium circa iura eius, tam Abbas, quam Conuentus in eo exprimi debet.

NOTANDVM II. In quibusdam diocæsis Archidiaconus iurisdictionem exercet in clericos & parochias ciuitatis Episcopalis, ac certum districtum adiacentem. Qui fines Archidiaconatus dicuntur, uti uidere est in Augustana Synodo sub Ottone Cardinale & Episcopo, c. 7. Quibusdâ uero locis non vnus tantum, sed plures Archidiaconi constituti sunt, qui partes diocæsis ueluti regiunculas subiectas sibi habeant, tanquam Vicarij Episcopi ratione dignitatis suæ constituti.

NOTANDVM III. Archidiaconus habet iurisdictionem ordinariam inferiorem, & Episcopali Consistorio subordinatam. Quare licet causæ iudiciales Clericorum ad ipsum in prima instantia deferendæ sint,

tanquam ordinarium pastorem; tamen ab eo tribunali appellari potest ad Episcopum, seu Officiale eius, argum. c. irrefragabili, 13. §. excessus, de offic. Ordinarij.

Dicit aliquis: Igitur Archidiaconus intentionem suam fundatam habuit, quando ostendit, Monasterium intra fines Archidiaconatus sui situm fuisse: cum ipse, spectato communi iure, omnem curam totius cleri habeat, c. 1. c. ad hæc, hoc tit. Cur itaque adactus fuit ad ostendendam iurisdictionem suæ præscriptionem, alioquin à petitione sua repellendus? Respondit cum Innoc. hic. Si Episcopus hanc petitionem seu libellum porrexisset, ostendendo Monasterium intra fines suæ diocæsis situm esse, fundatam habuisset intentionem, & in petitorio obtinisset, uti constat ex causa 18. q. 2. c. si quis Abbas 15. & seq. nisi Monasterium uel priuilegio, uel præscripta consuetudine exemptionem ostendere posset, c. cum venerabilis, 7. de Religiof. domibus. Sed alia ratio est de Archidiacono: Licet enim cura totius cleri ipsi commissa sit, tamen hoc nomine non ueniunt Religiosi, aus Monasteria, ob Regulam communiter traditam: Quod in materia odiosa, aut præiudicante appellationis Cleri Regulares non comprehendantur.

Est itaque **IV Notandum:** Archidiaconus in monasteria sita intra fines suos iurisdictionem non habet, nisi eam per diuturnam consuetudinem legitime præscripserit. Sed & ratio est, cur Religiosi Archidiacono subesse non debeant. Quia præter Episcopum, ordinarius eorum Prælati sunt Abbas, seu Præpositus Regularis. Igitur consentaneum non est, ut alium adhuc Ordinarium habeat.

Id porro difficultatem habet, quod Honorius hic respondit: Si appareat, consuetudinem fuisse, ut Archidiaconus, aut antecessores eius, in Monasterium istud, uel in alia eiusmodi Monasteria iurisdictionem exerceret, in ea saltem iurisdictione, quam erga dictum Monasterium præscripserit, confirmandum esse. Nam huic responsioni obicit, quod præscriptio non sit extendenda ultra locum uel personas, uti docet Abb. in c. cum locum, n. ult. de præscript. Fieret autem ex-

centio

tenio, si ex eo, quod Archidiaconus consuetudine diuturna iurisdictionem in Monasteria quaedam intra fines Archidiaconatus sita acquisisset, inde inferre licet, etiam in hoc Monasterium, quod eius iurisdictionem forte nunquam agnouit, aut admisit, ius aliquid competere. Multa hic dicunt Innocentius, & Antonius de Butrio. Breuiter respondeo: Si Archidiaconus in nouem v. g. Monasteria Ordinis S. Benedicti intra districtum suum posita iurisdictionem consuetudine diuturna compararit, iuris praesumptionem esse, quod etiam in decimum Mo-

nasterium eiusdem qualitatis, & inter eodem fines iurisdictionem habeat: cum de similibus idem ius ceteri debeat, arg. c. cognouimus, 29. q. 2. causa 2. Verum contra hanc iuris praesumptionem admittitur probatio in contrarium: si nimirum Monasterium illud decimum ostendat, quod Archidiaconus iurisdictionem in ipse non exercuerit, vel, etsi voluerit exercere, tamen admissus non fuerit: hoc casu obitare ipsis non debet, quod in alia similia Monasteria iurisdictionem consuetudine compararit, seu praescripserit.

TITVLVS XXIV. DE OFFICIO ARCHIPRESBYTERI.

CAPITVLVM I.

Vt Archipresbyter.

SUMMARIVM.

1. Archipresbyter praest reliquis presbyteris, *szrbanus est, seu Ecclesia Cathedralis Decanus.*
2. Alij Archipresbyteri sunt, qui Decani & Vicarij rurales seu foranei vocantur, hi delegatam iurisdictionem, & penitus dependentem ab Ordinario habent.

1. Archipresbyter subest Archidiacono, tanquam vicem Episcopi gerenti. Imperat reliquis presbyteris, quorum veluti Dux, seu Decanus est; absente Episcopo Missarum solemnia celebrat, collectam dicit, vel alij dicendam mandat. Ita Isidorus Hispalensis relatus in c. 1. d. 25.

Est autem hic sermo de Archipresbytero ciuitatis, seu ecclesiae Cathedralis Decano.

2. Praeter hunc autem alij sunt presbyteri, seu

Decani rurales, vti Gl. annotauit in c. vlt. hoc tit. Idemque Vicarij rurales, seu foranei appellatur in Clem. 2. de rescript. De ijs communiter docent DD. cum Gl. ibid. yer. foraneo, quod habeant iurisdictionem delegatam, & omnimode dependentem ab Ordinario, a quo arbitrato ipsius deponi possint. Caeterum pluribus Ecclesijs fiunt Decani, seu Vicarij rurales per electionem Capituli ruralis, & ab Episcopo vel Officiali, seu Generali Vicario confirmantur: Ita vt officium & iurisdictionem quandam ordinariam habeant subordinatam Episcopali, iuxta doctrinam Innocent. in c. cum ab Ecclesiarum, 3. de offic. Ordinar. Quamobrem nec priuari seu deponi ab officio possunt, nisi ob crimen mereantur, sicuti dixi lib. 1. Th. mor. tr. 4. c. 7. n. 20.

CAPITVLVM II.

Ministerium.

Archipresbyter curam habere debet, vt Sacerdotes Cardinales, (id est, qui parochijs

Cccc 2 rochijs